

Adres artykułu: <https://bip.iaepan.edu.pl/artukul/formy-kultu-religii-i-organizacji-spoecznej-w-pradziejach-i-sredniowieczu>

Formy kultu, religii i organizacji społecznej w pradziejach i średniowieczu

- [Trwające](#)
- [Zakończone](#)

Informacje o projekcie

Tytuł projektu: Formy kultu, religii i organizacji społecznej w pradziejach i średniowieczu

Kierownik projektu: prof. dr hab. Sławomir Kadrow

Jednostka prowadząca projekt: Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Ośrodek Archeologii Gór i Wyżyn, w ramach Zespołu E.1.

Źródło finansowania projektu: statutowe

Charakterystyka

Cel główny projektu:

Głównym celem projektu jest studiowanie kultury materialnej manifestującej rytualne, religijne i społeczne praktyki człowieka.

Cele szczegółowe projektu:

Celem prowadzonych badań, w ramach realizowanego zadania, są studia nad wszelkimi, materialnymi śladami i przejawami rytualnych, religijnych i społecznych praktyk człowieka pradziejowego i wczesnośredniowiecznego. Dotychczasowe

doświadczenia archeologii wskazują, że zdecydowana większość rozważań na powyższe tematy oparta jest na analizach rytuału pogrzebowego. Dzieje się tak dlatego, że wszelkie rytuały (w tym również rytuały pogrzebowe) zapewniają obieg znaczeń w kulturze. Posługują się przy tym nieodzownie rzeczami materialnymi. Jest to o tyle ważne, że archeologia - jak wiadomo - interesuje się przeszłością badając materialne ślady wszelkiej działalności człowieka, przede wszystkim rzeczy (zabytki). Rytuał kojarzy się głównie ze skonwencjonalizowanymi religijnymi i społecznymi praktykami kulturowymi. Jest on symboliczno-ekspresyjnym aspektem zachowania, który komunikuje coś na temat stosunków społecznych, często w sposób względnie udratyzowany bądź formalny. Jego rola jest szczególnie ważna w sytuacjach kryzysowych, by poradzić sobie z niepewnością. Rytuał jest szczególnie ważny w kulturach przedpiśmiennych. Podlegał historycznym przemianom i stanowił ich świadectwo. Bardzo wyraźnie sygnalizował znaczące przemiany w obrębie władzy. Do ważnych cech rytuału należy to, że był on kodowany przez osoby nie będące jego wykonawcami oraz że jest performatywny. Powyższa charakterystyka rytuału wskazuje z jednej strony jak wielki potencjał poznawczy tkwi w jego analizie w interesującym tu kontekście. Z drugiej strony wspomniane cechy rytuału, po raz kolejny wskazują na konieczność jego badania z wielu perspektyw, a więc w sposób interdyscyplinarny.

archeologiczne i historyczne (a od 2013 roku także socjologiczne) analizy różnych przypadków manifestowania się rytualnych, religijnych i społecznych (społeczno-kulturowych) praktyk człowieka, rejestrowanych w Europie Środkowej i na Bałkanach, od początków młodszej epoki kamienia do wczesnego średniowiecza.

Analizy te skupiają się na kilku grupach zagadnień: krajobrazu kulturowego, rytuałów pogrzebowych i praktyk religijnych ujawniających się w strojach i dewocjonaljach. W ramach zespołu studiowany jest krajobraz kulturowy Małopolski w neolicie i we wczesnym okresie epoki brązu.

Ważnym elementem studiów nad krajobrazem kulturowym są odnośne rozważania przypadku stanowiska w Dinoš w Czarnogórze.

Kolejnym problemem badawczym zespołu są analizy przejawiania się obiektów symbolicznych w kontekście znalezisk kultury łużyckiej oraz analiza ich znaczenia. Interesująco rysują się studia nad nietypowymi przykładami w obrzędowości pogrzebowej z terenu Barbaricum w okresie rzymskim i wędrówek ludów.

Szeroko zamierzonym projektem są studia i analizy nad elementami stroju, dewocjonaliami, obrzędkiem pogrzebowym i zagadnieniami religijności bizantyńskiej oraz nad jej adaptacją poza granicami Cesarstwa Bizantyńskiego.

Harmonogram projektu:

E.2.1. Studia nad krajobrazem kulturowym Małopolski w młodszej epoce kamienia i wczesnym okresie epoki brązu.

2012 - Przygotowanie maszynopisów dwóch artykułów: 1. „Studium krajobrazu kulturowego w neolicie i we wczesnej epoce brązu w kilku wybranych regionach Małopolski”; 2. „Teoria badań nad krajobrazem kulturowym w świetle doświadczeń studiów nad mikroregionami osadniczymi z neolitu i wczesnej epoki brązu w Małopolsce” - autor: S. Kadrow.

2013 - przygotowanie artykułu poświęconego problematyce krajobrazu kulturowego zespołu Cucuteni-Tripolye - autor: S. Kadrow.

E.2.II. Badania nad krajobrazem kulturowym w Dinoš, Czarnogóra.

2012 - Przygotowanie maszynopisu artykułu pt. „Landscape research in Dinoš, Montenegro” - autor: U. Bugaj.

E.2.III. Archeologia Cesarstwa Bizantyńskiego (VI-XV w.).

2012 - Przygotowanie maszynopisu rozdziału monografii pt. „Elementy stroju bizantyńskiego w świetle źródeł ikonograficznych, archeologicznych oraz pisanych” - autor: M. Wołoszyn.

2012 - Sprawozdanie z prac nad tematem: „Analiza zagadnień religijności bizantyńskiej w świetle źródeł pisanych, ikonograficznych oraz archeologicznych (dewocjonaalia, przemiany obrządku pogrzebowego)” - autor: M. Wołoszyn.

2012 - Sprawozdanie z prac nad tematem: „Bizancjum bez granic (wyroby bizantyńskie poza granicami Cesarstwa oraz znaczenie Konstantynopola dla dziejów cywilizacji europejskiej)” - autor: M. Wołoszyn.

2015 - Przygotowanie do druku monografii pt. „Archeologia Cesarstwa Bizantyńskiego (VI-XV w.)” - autor: M. Wołoszyn.

E.2.IV. Przejawy kultury symbolicznej w kulturze łużyckiej.

2012 - Przygotowanie maszynopisu rozdziału monografii pt. „Obiekty symboliczne na cmentarzyskach i osadach oraz elementy plastyki figuralnej w kulturze łużyckiej epoki brązu w południowo-wschodniej Polsce” - autor: P. Jarosz.

2013 - Przygotowanie maszynopisu monografii pt. „Przejawy kultury symbolicznej w kulturze łużyckiej epoki brązu w południowo-wschodniej Polsce” - autor: P. Jarosz.

E.2.V. Nietypowe zabiegi w obrzędowości pogrzebowej w środkowej i wschodniej części Barbaricum w okresie rzymskim i w okresie wędrówek ludów.

2012 - Przygotowanie maszynopisu rozdziału monografii pt. „Problematyka pochówków nietypowych w archeologii” - autor: K. Skórka.

2015 - Przygotowanie maszynopisu monografii pt. „Nietypowe zabiegi w obrzędowości pogrzebowej w środkowej i wschodniej części Barbaricum w okresie rzymskim i w okresie wędrówek ludów” - autor: K. Skórka.

Planowane rezultaty:

Efektem realizacji projektu będą monografie:

2013: „Przejawy kultury symbolicznej w kulturze łużyckiej epoki brązu w południowo-wschodniej Polsce” - autor: P. Jarosz.

2015: „Archeologia Cesarstwa Bizantyńskiego (VI-XV w.)” - autor: M. Wołoszyn.
2015: „Problematyka pochówków nietypowych w archeologii” - autor: K. Skórka.
Artykuły dotyczące:
2012: - krajobrazu kulturowego - autorzy: S. Kadrow, U. Bugaj
2013: - krajobrazu kulturowego - autor: S. Kadrow

Publikacje

Bibliografia

Artykuły

Kadrow S. 2011. Confrontation of social strategies? - Danubian fortified settlements and the Funnel Beaker monuments in SE Poland. (w:) red. M. Furholt, F. Lüth, J. Müller, Megaliths and Identities Early Monuments and Neolithic Societies from the Atlantic to the Baltic 3rd European Megalithic Studies Group Meeting 13th - 15th of May 2010 at Kiel University. Bonn, 185-198.

Kadrow S. 2011. Kupferzeitliche Sozialstrukturen. (w:) red. S. Hansen, J. Müller, Sozialarchäologische Perspektiven: Gesellschaftlicher Wandel 5000-1500 v.Chr. zwischen Atlantik und Kaukasus. Internationale Tagung 15.-18.Oktober 2007 Kiel (= Archäologie in Eurasien 24). Mainz 2011, 107-121.

Kadrow S. 2011. Power and Authority and the Problem of Interdisciplinary Archaeological Studies. (w:) red. S. Kadrow, D. Wojakowski, Space, Power, Religion (= Analecta Archaeologica Ressoiviensia 6). Rzeszów, 11-54.

Kadrow S. 2011. Mitologizacyjny charakter teorii migracjonistycznych w archeologii - wybrane zagadnienia, (w:) red. A. Marciniak, D. Minta-Tworzowska, M. Pawleta, Współczesne oblicza przeszłości. Poznań, 63-80.

Kadrow S. 2012. Źródła i mechanizmy zmiany kulturowej. Przypadek wczesnego eneolitu. (w:) red. B. Gediga, A. Grossman, W. Piotrowski, Rytm przemian kulturowych w pradziejach i średniowieczu. Biskupin-Wrocław, 233-259.

Kadrow S. 2012. Regiony i regionalizacja w archeologii - wybrane zagadnienia. (w:) red. J. Hoff, S. Kadrow, Regiony i regionalizm w archeologii i historii. Rzeszów (w druku)

Książki

Kadrow S. , Wojakowski D. (red.) 2011. Space, Power, Religion (= Analecta Archaeologica Ressoiviensia 6). Rzeszów.

Image not found or type unknown

image not found or type unknown

image not found or type unknown

Załączniki:

[2020-05-fot 3-1 . Plik w formacie: jpg . Rozmiar pliku: 46 kB](#)

label_file_format jpg 46 kB

Opublikował w BIP :	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
----------------------------	--------------------------------------

Data opublikowania:	12.05.2020 10:05
Liczba pobrań:	8

[2020-05-fot 2 . Plik w formacie: jpg . Rozmiar pliku: 39 kB](#)

label_file_format jpg 39 kB

Opublikował w BIP :	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	12.05.2020 10:05
Liczba pobrań:	6

[2020-05-fot 1-1 . Plik w formacie: jpg . Rozmiar pliku: 47 kB](#)

label_file_format jpg 47 kB

Opublikował w BIP :	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	12.05.2020 10:05
Liczba pobrań:	7

Metryczka

Opublikował w BIP:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	12.05.2020 10:05
Ostatnio zaktualizował:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data ostatniej aktualizacji:	12.05.2020 10:05
Liczba wyświetleń:	9